Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 4. Dnia 22. lutego 1896. **XXIII. rocznik.**

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Sprawa odnowienia przywilejów
Banku austro-węgierskiego.

Normy kredytowe, i w ogóle cały ustrój i polityka finansowa Banku austro-węgierskiego z natury swej obchodzić muszą bardzo blisko stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze. Wiadomo też, że gdy przed laty dziesięciu, tak jak teraz było na porządku dziennym odnowienie przywilejów Banku austro-węgierskiego, Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych gorliwie zajmował się wówczas tą sprawą i sformułowane wnioski reprezentacyi kraju przedłożył. Na wniosek dra Skałkowskiego zajmował się w tym roku tą sprawą Sejm nasz i sam wnioskodawca opracował w imieniu komisyi bankowej sprawozdanie o tym wniosku — które brzmi:

Wysoki Sejmie!

Przekazany komisyi bankowej wniosek posła Skałkowskiego porusza kwestyę przedłużenia przywileju Banku austro-węgierskiego, tudzież potrzebę zmian organizacyi Banku w tym celu, aby zapewniony został odpowiedni wpływ Rządu na tok agend bankowych, niemniej też, aby interesa kraju naszego miały stosowną reprezentacyę w zarządzie Banku, interesa zaś kredytowe rolnictwa znalazły odpowiednie uwzględnienie w dziale kredytu wekslowego.

Komisya, przystępując do zdania sprawy w tym przedmiocie, tyle ważnym dla ekonomicznego rozwoju naszego kraju, pozwala sobie w jak najzwięźlejszych wyrazach przedstawić obecny stan organizacyi Banku, będący wynikiem okoliczności, które towarzyszyły jego założeniu, tudzież zmian, jakim Bank poddał się przy odnowieniu przywileju.

Założony w czasach zupełnej ruiny finansów państwowych, spowodowanej szeregiem nieszczęśliwych wojen, Bank narodowy, którego zadaniem było bilety swoje wprowadzić w miejsce monety papierowej, zredukowanej przez Rząd na $^1/_{10}$ pierwotnej nominalnej wartości, mógł skuteczną działalność rozpocząć tylko pod warunkiem zupełnej niezawisłości od władz rządowych.

Licząc się z nieufnością ogółu, wówczas niestety usprawiedliwioną, Rząd w patencie z 1. czerwca 1816 oświadczył, że sprawami Banku zawiadywać będzie Dyrekcya samodzielnie, a nawet wbrew woli Rządu, o ile rozchodzi się o przestrzeganie postanowień statutu (§. 43.).

Co do ingerencyi komisarza rządowego zastrzeżono wyraźnie, że na żaden dział czynności bankowej nietylko decydującego, ale nawet doradczego wpływu wywierać mu niewolno (§. 44.).

Ułożony na zasadzie zupełnej niezawisłości Banku od władz rządowych statut, zatwierdzony został patentem z 15. lipca 1817 — a przywilej, statutem objęty, nadany na lat 25, następnie na drugie 25-letni okres czasu prolongowano.

Zamierzona w roku 1858 regulacya waluty nie przyszła do skutku, a z powodu wojny r. 1859 Bank stał się wierzycielem państwa w takich rozmiarach, że według obrachunku w r. 1862 dokonanego, dług państwowy wynosił przeszło 221 milionów.

Wytworzył się w ten sposób stosunek pewnej zawisłości administracyi finansów państwowych od Banku, zwłaszcza, gdy postanowienia co do spłaty długu, zawarte w umowie z 3. stycznia 1862, niemogły być dotrzymane. Wojna z roku 1866, zmusiła Rząd do zaciągnięcia wobec Banku nowych zobowiązań, a ostatecznie nawet do wydania not państwowych z obiegiem przymusowym.

Przedłużony umową z r. 1863 na dalsze 10 lat przywilej bankowy, miał ekspirować z końcem roku 1877 — a z tej sposobności Rząd węgierski skorzystał, aby przy odnowieniu przywileju żądania swoje przeprowadzić.

Przy układach między obu rządami a Bankiem, zakończonych umową z dnia 28. czerwca 1778, zgodził się Bank na przyjęcie ustroju dualistycznego, odpowiedniego zmienionym politycznym stosunkom monarchii.

Przyjmując firmę *„Bank austro-węgierski“* zgodzono się równocześnie na osobną dotacyę 50 milionów zł., która tylko w krajach korony węgierskiej może być użytą w interesach eskontowych i lombardowych.

Te postanowienia zachowane zostały przy ostatniem przedłużeniu przywileju bankowego w r. 1887.

Obecnie zatem organizacya Banku austro-węgierskiego tak się przedstawia:

Ogólne zgromadzenie wybiera Radę generalną z 12 członków, pod przewodnictwem gubernatora.

W tym gronie 12 członków Rady dwaj są wybrani na propozycyę Dyrekcyi wiedeńskiej, a dwaj na propozycyę Dyrekcyi peszteńskiej.

W Wiedniu i Peszcie urzędują Dyrekcye, każda z 8 członków, pod przewodnictwem wicegubernatora. Tylko obywatele tej połowy monarchii, w której ma siedzibę Dyrekcya, mogą wejść do jej składu.

Cała jednak władza rzeczywista i decydujący wpływ na tok interesów koncentruje się w osobie generalnego sekretarza, mianowanego przez Radę generalną. On jest stałym referentem wszystkich spraw, rozstrzyganych przez Radę, kierownikiem całej administracyi we wszystkich działach interesów bankowych, wreszcie przełożonym personalu urzędniczego słowem: sekretarz generalny dzierży naczelną władzę wykonawczą, którą we wszystkich podobnych instytucyach sprawuje Dyrekcya, zatem grono osób, decydujące w każdej ważniejszej sprawie kolegialnie.

Pod tym względem organizacya Banku austro-węgierskiego jest całkiem wyjątkową.

Jeżeli zaś weźniemy na uwagę stosunek Banku do Rządu, i porównamy z Bankiem austro-węgierskim utworzony w roku 1875 niemiecki „Reichsbank“, widzimy znów ogromną różnicę między temi dwoma instytucyami.

Niemiecki „Reichsbank“ założony wprawdzie przez państwo, lecz także z funduszów prywatnych, pomimo tego jest instytucyą państwową, pod zarządem władz z ramienia Rządu ustanowionych. Akcyonaryuszom zastrzeżona jest tylko kontrola

Przeciwnie w Banku austro-węgierskim zarząd jest w ręku akcyonaryuszów, a Rządowi pozostawiono tylko prawo kontroli.

Wobec nowożytnych pojęć o potrzebie decydującego wpływu Rządu na administracyę wielkich instytucyj bankowych, wyposażonych przywilejom emisyi biletów, ustrój Banku austro-węgierskiego odbija rażąco od ustroju „Reichsbanku“, a na domiar jeszcze scentralizowaną jest władza administracyjna w osobie generalnego sekretarza, co również jest anomalią.

Należy przeto żądać, aby przy zmianie statutów Banku austro-węgierskiego, z powodu zamierzonego odnowienia przywileju bankowego, wprowadzone zostały w organizacyi Banku odpowiednie modyfikacye.

Dla zapewnienia Rządowi należytego wpływu na działalność Banku byłby najwłaściwszym taki ustrój centralnej władzy wykonawczej (Geschaftsleitung) w którym miałby swego delegata Rząd austryacki i Rząd węgierski, obok członka tejże władzy, mianowanego przez akcyonaryuszów.

Niezbędnem jest także zapewnienie dla naszego kraju udziału w Radzie generalnej Banku, której poruczone są funkcye, jakie w innych bankach sprawują Rady nadzorcze, mianowicie także uchwalanie norm i instrukcyj co do prowadzenia interesów bankowych.

Komisya nie zapoznaje formalnych trudności urzeczywistnienia tego postulatu, mniema jednak, że skoro niewątpliwie słusznem jest żądanie, aby interesa ekonomiczne naszego kraju miały stałe zastępstwo w Radzie generalnej Banku, należy zastępstwa takiego żądać, pozostawiając zresztą sposób przeprowadzenia tym, którzy będą powołani do zabierania głosu przy traktowaniu tej sprawy w Radzie państwa.

Przechodząc do omawianej wielokrotnie kwestyi udzielania kredytu wekslowego przez Bank austro-węgierski komisya zwraca przedewszystkiem uwagę na tę okoliczność, że statut Banku nie zawiera postanowień zasadniczych co do celu istnienia Banku.

Brak takich wyraźnych postanowień przyczynia się do tego, że nieraz można się spotkać z mylnem wyobrażeniem, jakoby zadaniem Banku było zasilać tylko handel i przemysł kredytem wekslowym.

W dawniejszych postanowieniach statutu bankowego były nawet przepisy, które dozwalały przyjmować tylko weksle jednym przynajmniej podpisem firmy protokołowanej zaopatrzone.

W ten sposób nadano właścicielom firm protokołowanych rodzaj osobnego przywileju, jak to słusznie wytknięto przy debacie w Radzie Państwa w r. 1887, i trzeba było długoletnich usiłowań, zanim ów przepis ze statutu bankowego wykreślono.

Pozostało jednak dotychczas postanowienie, że prawo propozycyi cenzorów przysłuża jedynie izbom handlowym.

Było to logiczne wówczas, gdy tylko weksle z podpisem firm protokołowanych przyjmowano do eskontu, a jest niewłaściwem teraz, gdy podpisy firmowe nie są wymagane.

Zdaniem przeto komisyi należy żądać, dla uchylenia możliwych wątpliwości co do rzeczywistego zadania Banku, określenia celu istnienia tej instytucyi w podobny sposób, jak to uczyniono przy założeniu Reichsbanku.

Według §. 12. statutu jest zadaniem Reichsbanku „utrzymywać regularny obieg pieniężny w państwie, ułatwiać wypłaty i fruktyfikować rozporządzalne kapitały" — i takiem też jest istotne zadanie każdego banku biletowego.

Jeżeli w Banku austro-węgierskim, zamiast mieć na oku ścisłe przestrzeganie właściwego celu takiej instytucyi, mylnie uważano przez długi szereg lat tylko popieranie handlu i przemysłu za jedyne zadanie, to należy obecnie przez stosowną zmianę statutu nie dopuścić, aby podobne jednostronne zapatrywania mogły znaleść podstawę.

Wiadomo, że przy dzisiejszym rozwoju rolnictwa każdy właściciel, prowadzący gospodarstwo intenzywne, musi rozporządzać obrotowym kapitałem, a skutkiem tego nieraz zmuszony jest posiłkować się wekslowym kredytem. Jeżeli zaś prowadzi także przedsiębiorstwo rolniczo-przemysłowe, to jego kapitał obrotowy jest znaczny, i odpowiednio większe są jego potrzeby kredytowe.

Odmawiać takim rolnikom prawa korzystania z kredytu wekslowego Banku, byłoby wręcz niesprawiedliwe, co też w zasadzie uznano już przy ostatniej zmianie statutów, usuwając przepis o firmowych podpisach na wekslach.

Dotychczas jednak w praktyce bankowej uzyskanie odpowiedniego kredytu daleko trudniejszem jest rolnikom, aniżeli kupcom lub przemysłowcom; pozostało także wspomniane postanowienie statutu, które tylko izbom handlowym nadaje prawo propozycyi cenzorów, a zupełnie pomija zawodowe reprezentacye rolników.

Ważnem ułatwieniem dla korzystania z kredytu bankowego w dziale wekslowym byłoby także dalsze pomnożenie ilości filij bankowych. Niemożna zaprzeczyć, że w tym kierunku zaszły już znaczne zmiany; mamy bowiem już siedm filij Banku w naszym kraju. Są jednak jeszcze takie miejscowości i okolice, w których założenie filij bankowej byłoby z niemałym pożytkiem dla licznych interesentów, a także z korzyścią dla Banku.

Komisya zamieściła przeto między proponowanemi rezolucyami także wniosek w sprawie pomnożenia filij, przyczem jednak wyraźnie zaznacza, że zakładanie kantorów pomocniczych (Nebenstellen) nie czyni zadość potrzebie interesowanych, i pożytek takich kantorów pomocniczych jest nie wielki.

Niemożna wreszcie przemilczeć o trudnościach, których doświadczały nieraz krajowe instytucye bankowe bądź to przy reeskoncie weksli bądź też w kredycie lombardowym, na podkład krajowych efektów.

Zmiana statutu Banku austro węgierskiego, dokonana w r. 1887, rozszerzyła znacznie prawo emisyi biletów właśnie w tym celu, aby daną była Bankowi możność, w razie wielkiego zapotrzebowania pieniędzy, dostarczyć takowe w formie swoich biletów, na podstawie odpowiedniego danego mu materyału wekslowego lub lombardowego.

Słusznie przeto żądać może nasz kraj, aby z tej wielkiej rezerwy pieniężnej, jaką rozporządza Bank austro-węgierski, korzystały w razie potrzeby nasze instytucye bankowe, zwłaszcza, gdy się okaże w kraju chwilowy brak gotówki, jak to dzieje się np. przy terminach kuponowych.

Komisya wnosi zatem

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące rezolucye:

Wzywa się c. k. Rząd, aby przy sposobności przedłużenia przywileju Banku austro-węgierskiego:

I. przeprowadził zmianę statutu Banku, określającą jego właściwy cel i zadanie, mianowicie: utrzymanie regularnej cyrkulacyi pieniężnej i ułatwienie stosunków kredytowych;

II. zabezpieczył naszemu krajowi zastępstwo jego interesów i potrzeb kredytowych w Radzie generalnej Banku, względnie w tej władzy, która według zmienionego statutu obejmie główne kierownictwo i kontrolę;

III. zapewnił sobie stanowczy wpływ na tok interesów bankowych, tudzież ingerencyę w zarządzie centralnym (Geschaftsleitung) zorganizowanym na zasadach władzy kolegialnej i odpowiedzialności zbiorowej;

IV. zapewnił należyte uwzględnienie potrzeb kredytowych rolnictwa i przemysłu rolniczego w dziale kredytu wekslowego, tudzież przyznanie zawodowym reprezentacyom rolników odpowiedniego wpływu na nominacye cenzorów;

V. spowodował pomnożenie ilości filii bankowych w naszym kraju.

Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Sanoku.

Z powodu wzmianki naszej o Powiat. Towarzystwie zaliczkowem w Sanoku, któremu wytknęliśmy, iż ma za mały fundusz gwarancyjny w stosunku do sumy wkładek oszczędności, otrzymujemy od Dyrekcyi tego stowarzyszenia następujące pismo:

„Szanowna Redakcyo! W nrze 24. *Związku* z dnia 24. grudnia 1895 umieszczony był artykuł o „Powiatowem Towarzystwie zaliczkowem w Sanoku“ w bardzo pochlebnych słowach o rozwoju tegoż, robiąc zarazem Dyrekcyi pewne uwagi co do wysokości funduszu rezerwowego i wkładek na udziały.

„Dyrekcya uznaje przedewszystkiem za swój obowiązek Szanownej Redakcyi za tak zaszczytne publiczne poparcie naszego Towarzystwa podziękować, a zarazem o tyle stan rzeczy sprostować, że fundusz rezerwowy po dziś dzień wynosi 16.154 zł. 15 ct. — któren od długich lat w papierach publicznych a mianowicie Banku krajowego — Towarzystwa kredytowego ziemskiego, jakoteż w obligacyach funduszu propinacyjnego ulokowany jest, i rok rocznie wzmaga się odsetkami od powyższego kapitału, i przyznaną roczną kwotą, która w myśl statutów do funduszu rezerwowego zaliczoną być ma.

„Nadto posiadamy fundusz emerytalny dla pp. urzędników w papierach publicznych, który istnieje dopiero od kilku lat, jednakże wynosi po dziś dzień 2.203 zł. 57 ct.

„Na udziały pobieramy od każdego klienta wprawdzie tylko 3% od każdej pożyczki, a oprócz tego składa pisemne zobowiązanie uzupełniania udziału do wysokości 20 zł. — albowiem mamy tutaj aż 4 Towarzystwa finansowe żydowskie, które bardzo nizki procent na udziały pobierają, więc podwyższenie z naszej strony procentu na udziały nie jest wskazanem, bo możemy być na utratę znacznej części klienteli naszej narażeni.

„Nareszcie podnieść musimy, że Towarzystwo starało się na możliwe nieprzewidziane okoliczności w ten sposób się zabezpieczyć, że wyrobiło sobie kredyt w Banku krajowym na 10.000 zł., tak samo w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie na taką samą kwotę“.

Umieszczając to wyjaśnienie Dyrekcyi Powiatowego Towarzystwa zaliczkowego w Sanoku w odpowiedzi oświadczyć musimy, iż nie osłabiło ono bynajmniej naszego przekonania, że fundusz rezerwowy w wysokości 16.000 zł. nawet ulokowany osobno w papierach i kredyt do 20.000 zł. na 600.000 zł. wkładek oszczędności za słabą stanowią asekuracyę na wypadek silniejszych wypowiedzeń.

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu listopadzie z. r następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca wpisanie do rejestru dla firm stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmy: „Kupieckie Towarzystwo eskontowe w Krośnie, stowarzyszenie zarejestrowane z potrójną ograniczoną poręką“ z siedzibą w Krośnie na zasadzie statutu z dnia 28. października 1894 zawiązanego. Celem tego stowarzyszenia jest dostarczanie w zakresie statutu wyłącznie członkom swoim potrzebnych im do handlu i przemysłu kapitałów obrotowych, jak również eskontowanie weksli za opłatą procentu przez Dyrekcyę ustanowić się mającego, i przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący. za opłatą procentu.

Czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony. Członkami Dyrekcyi są Wolf Storch właściciel dóbr Gogolów i Hersch Storch kupiec w Krośnie, a ich zastępcami Alter Lambik z Taraszówki i Alter Seifmann z Krosna. Ogłoszenia od tego Towarzystwa pochodzące umieszczane będą w urzędowej „Gazecie lwowskiej“. Odpowiedzialność członków za zobowiązania stowarzyszenia ograniczona jest do potrójnej wysokości wpłaconych udziałów.

Wszelkie dokumenta, mające Towarzystwo obowiązywać, będą podpisane przez dwóch dyrektorów albo zastępców dyrektorów, zaś kwity kasowe przez jednego dyrektora i kasyera lub przez tychże zastępców. Podpis będzie uskuteczniony w ten sposób, że podpisujący przy firmie Towarzystwa „Kupieckie Towarzystwo eskontowe w Krośnie, stowarzyszenie zarejestrowane z potrójną ograniczoną poręką“ stampilią wyciśniętą lub przez kogokolwiek wypisaną umieszczą dwaj członkowie Dyrekcyi swe podpisy.

Udział każdego członka stowarzyszenia wynosi 25 zł., a każdy członek stowarzyszenia może mieć takich udziałów nie mniej jak jeden, a nie więcej jak 200. udziały zaś mogą być na raz albo w ratach miesięcznych po 5 zł. wpłacone.

(Uchwała z dnia 15. listopada 1895 l. 6.956).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca wpisanie do rejestru dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych: „Towarzystwo oszczędności i kredytowe w Korczynie, stowarzyszenie z ograniczoną poręką“ z tem, że firma tegoż opiewa: „Towarzystwo oszczędności i kredytowe w Korczynie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ w języku niemieckim: „Spar und Credit-Verein zu Korczyna, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“.

Siedzibą tego Towarzystwa jest Korczyna, przedsiębiorstwo jego opiera się na statucie z daty Korczyna 11. września 1896.

Czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony.

Celem stowarzyszenia jest prowadzenie zakładu kredytowego dla dostarczania członkom potrzebnych im kapitałów za pośrednictwem wspólnego kredytu i dać im sposobność do zyskownego wkładania ich kapitałów.

Dyrekcyę składają wybrani na walnem zgromadzeniu odbytem w dniu 11. września 1895 w Korczynie Mendel Schrott i Mendel Weissmann przemysłowcy w Korczynie, oraz Hersch Fischler właściciel realności w Komborni.

Wszelkie ogłoszenia stowarzyszenia uskuteczniają się przez obwieszczenie w lokalu stowarzyszenia i publiczne afiszowanie ogłoszenia przez przewodniczącego Rady nadzorczej i jednego dyrektora podpisane.

Poręka członków jest ograniczoną i to w ten sposób, że każdy członek ręczy za zobowiązania stowarzyszenia oprócz kwotą swoich skryptów udziałowych na 50 koron opiewających i dopisanych mu dywidend, jeszcze dalszą kwotą po 100 koron za każdy wniesiony udział.

Firmę Towarzystwa podpisują ważnie przewodniczący Rady nadzorczej i jeden dyrektor lub dwaj członkowie Dyrekcyi w ten sposób, że pod wydrukowaną lub przez kogobądź wypisaną firmą własnoręcznie swoje nazwisko podpisują.

Prezesem Rady nadzorczej na walnem zgromadzeniu dnia 11. września 1895 wybranym został Süssmann Beck, przemysłowiec w Korczynie zamieszkały.

(Uchwała z dnia 23. listopada 1895 l. 7.278)

C. k. Sąd obwodowy w Kołomyi jako handlowy podaje do wiadomości, iż równocześnie zarządzony został wpis do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nowozałożonego stowarzyszenia pod firmą: „Galizische Handelsbank“ stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką w Kołomyi, z tem, że stowarzyszenie to powstało na podstawie statutów z dnia 15. października 1895. Przedmiotem stowarzyszenia jest zajmowanie się interesami kredytowemi i handlowemi w celu przysporzenia członkom potrzebnych środków pieniężnych w handlu i rzemiośle zapomocą wspólnego kredytu.

Czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony, zaś poręka członków ograniczoną w ten sposób, że członkowie ręczą za zobowiązania stowarzyszenia pięciokrotnym udziałem po wliczeniu takowego.

Członkami Dyrekcyi są Samuel Markus z Kołomyi, dr. Henryk Markus z Horodenki, dr. Leon Waller z Kołomyi, Chaim Hirsch z Michalcza i Aron Rosenkranz z Peczeniżyna, a ich zastępcami Zygmunt Jolles jun. i Mojżesz Tannenbaum z Kołomyi.

Wszelkie dokumenta, mające stowarzyszenie obowiązywać, będą podpisywane przez dwóch członków Dyrekcyi w ten sposób, że podpisy umieszczone będą pod firmą Towarzystwa. Obwieszczenia stowarzyszenia następują przez przybicie w lokalu stowarzyszenia, albo mają być ogłoszone w „Gazecie lwowskiej“.

(Uchwała z dnia 19. października 1895 l. 1.785).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie ogłasza niniejszem, że dnia 3. listopada 1895 wpisaną została do tut. sąd. rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nowa firma: „Komercyalny Zakład kredytowy, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną odpowiedzialnością w Chrzanowie“ zaś po niemiecku: Commercielle Creditanstalt, registrite Genossenschaft mit beschrankter Haftung in Chrzanów“ z tem nadmienieniem:

1. stowarzyszenie opiera się na statucie z daty Chrzanów 2 września 1895;

2. siedzibą stowarzyszenia jest miasto Chrzanów, a firma jego brzmi jak powyżej;

3. celem stowarzyszenia jest dostarczanie członkom swoim kapitałów potrzebnych do obrotu w handlu i przemyśle w drodze wzajemnego kredytu;

4. czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony;

5. stowarzyszenie zastępować będzie na zewnątrz Dyrekcya, składająca się z trzech członków, a na walnem zgromadzeniu dnia 2. września 1895 wybrano członkami Dyrekcyi: Nechima Rosenberga, Markusa Feigenbauma i Herza Rosenberga, kupców w Trzebini zamieszkałych, którzy firmę stowarzyszenia w ten sposób podpisywać będą, iż pod wypisaną, stampilią wyciśniętą, lub wydrukowaną w polskim, lub niemieckim języku powyższą nazwą stowarzyszenia dwaj członkowie Dyrekcyi swe podpisy umieszczą:

6. ogłoszenia stowarzyszenia następują publicznie afiszowaniem przy gościńcach i placach w Chrzanowie, lub w jednym z dzienników krajowych, i podpisane być muszą przynajmniej przez dwóch członków Dyrekcyi i

7. odpowiedzialność członka stowarzyszenia za zobowiązania tegoż jest ograniczoną do rzeczywiście wpłaconego udziału i do kwoty równającej się dwukrotnej wysokości tychże udziałów.

(Uchwała z dnia 8. listopada 1895 l. 42.432).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. za rok 1895.

8. Drohobycz. Tow. oszczędn. i kredytowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: zysk przeniesiony z r. 1894 2.284·36, procenta przenośne 23.896·15, prowizya z B. A. W. 650·10, dubiosa 497 46; razem 27.328·07. Straty: koszta administracyi 5.421·48, saldo odsetek 9.929 70, dubiosa (odpisanie strat) 1.947·75, zysk

10.029·14; razem 27.328·07. *b) Bilans.* Stan bierny: udziały 45.463·69, fundusz rezerwowy 41.868·34, wkładki 4% 224.065·13, długi bankowe 41.671·55, dotacya Banku A. W. 12.008·96, procenta przenośne 4.120·38, zysk czysty 10.029·14: razem 379.227·19. Stan czynny: gotówka 1.388·15, pożyczki na weksle 284.312·71, pożyczki na skrypta 39.109·52, na rach. bieżące 4.372·26, z rachunku lokacyi 49.087·46, zaliczki procesowe 61·21, realność 500, procenta przenośne 95.88, inwentarz 300·—; razem 379.227·19.

9. Bircza. Towarzystwo handlowe. *Bilans* za rok 1895, *a)* Stan bierny: udziały 953·04, fundusz rezerwowy 241·23, długi bankowe 5.190·—, długi za towary 92·82, czysty zysk 45 70; razem 6.522·79. *b)* Stan czynny: towary 6.022·31, ruchomości 106·78, zapas druków 5·—, odsetki przenośne 18·09, lokacye 221·28, gotówka 149·33, razem 149·33; razem 6.522·79.

10. Skałat. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 4.724·05, z rachunku strat i zysków z roku 1894 29·13; razem 4.753·18. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 15·—, z rachunku kosztów administracyi 1.404·64, z rachunku rezerwy podatkowej 250·—, do rachunku bilansu: saldo za rok 1895 3.083·54; razem 4.753·18. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 26.268·99, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 33.541 54, z rachunku długów zaciągniętych 52.405·—, z rachunku odsetek naprzód pobranych 2.354·07, z rachunku funduszu rezerwowego 7.845·16, z rachunku strat 479·86, z rachunku budowy domu własnego 156·18, z rachunku rezerwa podatkowa 243·95, z rachunku dywidendy 58·47, z rachunku strat i zysków 3.083·54; razem 126.436·76. Stan czynny: z rachunku pożyczek 114.965·22, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 397·68, z rachunku odsetek zaległych 906·13, z rachunku kosztów ruchomości 135·—, z rachunku zaliczek procesowych 47·90, z rachunku zaliczek notaryalnych 137·50, z rachunku lokacyi 8.581·20, z rachunku kasy 1.266·13; razem 126.436 76.

11. Rymanów. Towarzystwo zaliczkowe. *Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziały 7.159·92, z rachunku fundusz rezerwowy 11.106·38, z rachunku wkładki na rachunek bieżący 142.160·64, z rachunku procenta (naprzód pobrane) 759·32, z rachunku czysty zysk 5.080·14; razem 166.266·40. Stan czynny: z rachunku pożyczki: *a)* wekslowe 8.317·75, *b)* skryptowe 142.378·44, z rachunku koszta procesowe 557·40, z rachunku lokacye 8.053·—, z rachunku nieruchomość 6.000·—, z rachunku kasy z dnia 1. stycznia 1896 959·81; razem 166.266·40.

12. Podgórz. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzaj. pomoc". *a) Rachunek zysków i strat.* Zyski: z rachunku procentów 15.948·40. Straty: z rachunku kosztów administracyjnych 7.101·13, z rachunku kosztów założenia 87 03, czysty zysk 8.760·24; razem 15.948·40. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki udzielone 470.852 37, lokacye 18.807·87, koszta prawne i zwrotne 272 60, koszta założenia 783·30, rachunek bieżący 3.385·45, realność 34.399·12, procenta na rok 1896 92 08, gotówka z dniem 31. grudnia 1895 12 925·29; razem 541.518·08. Stan bierny: fundusz rezerwowy 17.084·73, udziały 59.142 19, wkładki oszczędności 408.665 51, procenta pobrane na r. 1896 5.796·48, wierzyciele wekslowi 30.590·—, fundusz strat 3.172·60, rachunek bieżący w Banku krajowym 8.000·—, fundusz dyspozycyjny 120·—, podatek 186·33, nadwyżka w stanie czynnym 8.760 24; razem 541.518 08.

13. Radomyśl (koło Tarnowa). **Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek.** *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 1.363 29. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 21·71, z rachunku kosztów administracyi i podatku 805·75, do rachunku bilansu: saldo na rok 1895 535·83; razem 1.363·29. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczki 27.258·50, z rachunku odsetki naprzód zapłacone 71·59, z rachunku odsetki (zwłoki) 904·65, z rachunku koszta ruchomości 195·—, z rachunku kwoty w odpisie będące 357·66, z rachunku zaliczek procesowych 334·23, z rachunku gotówka 699·66; razem 29.821·29. Stan bierny: z rachunku udziały 4.666·65, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 11.670·76, z rachunku długów zaciągniętych 9.813·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 361·58, z rachunku funduszu rezerwowego 2.619·35, z rachunku funduszu rezerwy strat 154·12, z rachunku czystego zysku 535·83; razem 29.821·29.

14. Gorlice. Towarzystwo zaliczkowe. *Bilans.* Ma: pożyczki na skrypta i weksle 960.123·20, odsetki nadpłacone od reeskontu weksli za rok 1896 2.336·58, wartość inwentarza 368·85, wartość realności Towarzystwa 10.465·—, efekta własne 11.083·48, rachunek różnych 123·66, wartość realności egzekwowanych 5.083·38, odsetki należne od skryptów i weksli po koniec r. 1895 1.400·—, gotówka z dnia 31. grudnia 1895 5.384·56, efekta funduszu rezerwowego 9.852·94, koszta procesowe 9·97; razem 1,006.181·62. Winien: udziały 103.241·14, wkładki na rachunek bieżący 414.353·54, wierzyciele 437.369 74, odsetki pobrane od skr. i weks. w 1895 na 1896 r. 7.239·42, odsetki należne od wkładek za 1895 r. 344·16, fundusz rezerwowy 34.505·06, zysk czysty 9.128·56; razem 1,006.181·62.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.